

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 17 april 1997 *

I mål C-90/95 P,

Henri de Compte, tidigare tjänsteman vid Europaparlamentet, bosatt i Strasbourg (Frankrike), inledningsvis företrädd av advokaten Eric Boigelot, Bryssel, därefter av advokaten Francesco Pasetti Bombardella, Venedig, delgivningsadress: advokatbyrån Elvinger, 15, cte d'Eich, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 26 januari 1995 av förstainstansrätten i förenade målen T-90/91 och T-62/92, de Compte mot parlamentet (REGP 1995, s. II-1), i vilket det förs talan om upphävande av denna dom, utom i den del parlamentet förpliktats att betala ett skadestånd om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada,

i vilket den andra parten är:

Europaparlamentet, företrätt av Franois Vainker, rättstjänsten, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten Denis Waelbroeck, Bryssel, delgivningsadress: Europaparlamentets generalsekretariat, Kirchberg, Luxemburg,

meddelar

* Rättegångsspråk: franska.

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden G.F. Mancini samt domarna J.L. Murray, C.N. Kakouris, P.J.G. Kapteyn och H. Ragnemalm (referent),

generaladvokat: G. Tesauero,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 18 juni 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Henri de Compte har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 24 mars 1995, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan och motsvarande bestämmelser i EKSG-stadgan och Euratomstadgan för domstolen överklagat Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts dom av den 26 januari 1995, de Compte mot parlamentet (förenade målen T-90/91 och T-62/92, REGP 1995, s. II-1, nedan kallad den överklagade domen). Han för talan om upphävande av denna dom, utom i den del parlamentet förpliktats att till honom betala ett skadestånd om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada.
- 2 Det framgår av den överklagade domen att klaganden är pensionär sedan den 1 januari 1989. Han var tidigare tjänsteman vid parlamentet där han tjänstgjorde som revisor.

- 3 Den 18 januari 1988 beslutade tillsättningsmyndigheten att som disciplinpåföljd nedflytta klaganden från lönegrad A 3, löneklass 8, till lönegrad A 7.
- 4 Detta beslut fattades till följd av ett disciplinförfarande som inletts sedan man konstaterat att det förekommit oegentligheter i parlamentets bokföring, vilka klaganden påstods vara ansvarig för.
- 5 Tillsättningsmyndigheten inställde den 14 januari 1983 ett disciplinförfarande som ursprungligen inletts den 30 september 1982. Detta förfarande återupptogs den 13 april 1983 och ledde till att klaganden den 24 maj 1984 ålades disciplinpåföljden nedflyttning i lönegrad. Domstolen ogiltigförklarade emellertid detta beslut genom dom av den 20 juni 1985, de Compte mot parlamentet (141/84, Rec. 1985, s. 1951), med motiveringen att förfarandet inte hade gått rätt till, eftersom vittnen hade hörts i klagandens frånvaro. Förfarandet återupptogs den 24 juni 1987 och ledde till att klaganden den 18 januari 1988 flyttades ned till lönegrad A 7.
- 6 Förstainstansrätten ogillade i dom av den 17 oktober 1991, de Compte mot parlamentet (T-26/89, Rec. 1991, s. II-781), klagandens talan mot disciplinpåföljden nedflyttning i lönegrad. Denna dom överklagades. Domstolen ogillade överklagandet i dom av den 2 juni 1994, de Compte mot parlamentet (C-326/91 P, Rec. 1994, s. I-2091). I skrivelse, som inkom till förstainstansrätten den 20 juni 1996, begärde klaganden resning beträffande den ovan nämnda domen av den 17 oktober 1991 i målet de Compte mot parlamentet, med stöd av artikel 125 i förstainstansrättens rättegångsregler.
- 7 En kort tid efter det disciplinförfarande som lett till att han flyttades ned i lönegrad begärde klaganden den 14 juni 1988 att parlamentet skulle fastställa att han led av en yrkessjukdom och tillerkänna honom den ersättning som anges i artikel 73 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna (nedan

kallade tjänsteföreskrifterna), i enlighet med artikel 17.1 i reglerna om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomsförsäkring för Europeiska gemenskapernas tjänstemän (nedan kallade försäkringsreglerna).

- 8 I ett medicinskt utlåtande av den 30 juni 1989 vägrade den läkare som hade utsetts av institutionen, i enlighet med artikel 19 i försäkringsreglerna, att fastställa att klaganden led av en yrkessjukdom. Klaganden ifrågasatte det förslag till beslut om avslag på hans begäran om erkännande av yrkessjukdom som upprättades på grundval av detta medicinska utlåtande.
- 9 I enlighet med artikel 23 i försäkringsreglerna tillsattes en läkarkommitté, som den 22 januari 1991 upprättade ett utlåtande med följande slutsatser:

”1. Henri de Compte lider av en allvarlig melankolisk och paranoid ångestdepressiv obalans som har sitt ursprung i arbetet och som har uppkommit på grund av stress till följd av att han känt sig utsatt för illvilliga anklagelser som har medfört en nedsatt lönegrad och psykiska men.

2. Han har ådragit sig denna sjukdom med anledning av de exceptionellt osunda förhållanden han råkat ut för under sin tjänsteutövning.

3. Det föreligger ingen försämring av en tidigare sjukdom.

4. De faktorer som har orsakat sjukdomen är de subjektiva och objektiva upplevelser som följt av de anklagelser som riktats mot honom. Dessa båda upplevelser har tillsammans inverkat i lika mån och i avgörande grad på hans paranoida läggning.

5. Skadorna befästes den 20 januari 1983.

6. Graden av permanent invaliditet uppgår till 40 % (fyrtio procent).

7. Han behöver inte speciell vård som medför en eller flera resor.

8. Han behöver inte hjälp från utomstående.”

Den 24 januari 1991 konstaterade tillsättningsmyndigheten att klaganden led av en yrkessjukdom som medfört en permanent invaliditetsgrad som uppgick till 40 procent och beslutade att till honom betala 9 147 091 BFR.

Tillsättningsmyndigheten beslutade dock den 18 april 1991 att med retroaktiv verkan återkalla beslutet av den 24 januari 1991. Detta beslut motiverades i huvudsak genom hänvisning till domstolens dom av den 21 januari 1987, Rienzi mot kommissionen (76/84, Rec. 1987, s. 315), enligt vilken en sjukdom endast kan betraktas som en yrkessjukdom om den har sitt ursprung i eller har uppkommit under den berördes regelmässiga tjänsteutövning.

- 12 I det aktuella fallet hade klagandens sjukdom emellertid i huvudsak sitt ursprung i anklagelserna om att han skulle ha varit ansvarig för oegentligheter i bokföringen, vilka ledde till att det inleddes ett disciplinförfarande mot honom som i sin tur ledde till en disciplinpåföljd.
- 13 I beslutet av den 18 april 1991 angavs även att tillsättningsmyndigheten, när den antog beslutet av den 24 januari 1991, hade grundat beslutet på en felaktig tolkning av begreppet ”ursprung i arbetet”, eftersom den stött sig på läkarkommitténs slutsatser. Tillsättningsmyndigheten hade följaktligen gjort en felaktig tolkning av begreppet yrkessjukdom, i den mening som avses i artikel 73 i tjänsteföreskrifterna och artikel 3.2 i försäkringsreglerna, varför den hade rätt att med retroaktiv verkan återkalla beslutet av den 24 januari 1991 för att iaktta legalitetsprincipen.
- 14 I beslutet av den 18 april 1991 angavs att det beslut som på detta sätt hade återkallats skulle ”ersättas med ett nytt beslut, fattat mot bakgrund av den dom som skall meddelas i mål T-26/89, de Compte mot parlamentet”, till följd av den talan som klaganden väckt mot beslutet av den 18 januari 1988.
- 15 Den 4 juni 1991 anförde de Compte klagomål mot beslutet av den 18 april 1991, vilket tillsättningsmyndigheten avsåg den 23 september 1991.
- 16 Till följd av förstainstansrättens ovan nämnda dom av den 17 oktober 1991 i målet de Compte mot parlamentet, antog tillsättningsmyndigheten den 20 januari 1992 det beslut som föreskrevs i beslutet av den 18 april 1991, om återkallelse av beslutet av den 24 januari 1991 om erkännande av yrkessjukdom.

- 17 Detta beslut av den 20 januari 1992 motiverades i huvudsak med att en sjukdom endast kan betecknas som en "yrkessjukdom" om den har sitt ursprung i den berördes regelmässiga tjänsteutövning. I det aktuella fallet hade klagandens sjukdom emellertid sitt ursprung i de anklagelser som riktats mot honom och som prövats i ett disciplinförfarande, vilket i sin tur ledde till att han ålades en disciplinpåföljd. Förstainstansrätten fann i sin ovan nämnda dom av den 17 oktober 1991 i målet de Compte mot parlamentet att denna disciplinpåföljd var välgrundad.
- 18 I beslutet av den 20 januari 1992 angavs att "Henri de Compte inte lider av en yrkessjukdom i den mening som avses i reglerna om olycksfallsförsäkring och yrkessjukdomsförsäkring för Europeiska gemenskapernas tjänstemän".
- 19 Den 10 april 1992 anförde de Compte klagomål mot beslutet av den 20 januari 1992. Tillsättningsmyndigheten avlog detta klagomål den 4 juni 1992.
- 20 Den 19 december 1991 yrkade klaganden i mål T-90/91 att förstainstansrätten skulle ogiltigförklara dels beslutet av den 18 april 1991 om att återkalla beslutet av den 24 januari 1991 om erkännande av yrkessjukdom, dels beslutet av den 23 september 1991 om att avslå hans klagomål av den 4 juni 1991. Han yrkade även att parlamentet skulle förpliktas att till honom utge 9 147 091 BFR jämte ränta.
- 21 I mål T-62/92 yrkade klaganden den 4 september 1992 att förstainstansrätten skulle ogiltigförklara dels beslutet av den 20 januari 1992 att inte erkänna att han led av en yrkessjukdom, dels beslutet av den 4 juni 1992 att avslå hans klagomål av den 8 april 1992. Klaganden yrkade även att parlamentet skulle förpliktas att till honom utge 9 147 091 BFR jämte ränta.

- 22 I den överklagade domen ogillade förstainstansrätten talan och förpliktade parlamentet att till klaganden utge ett belopp om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada.

Överklagandet

- 23 Klaganden har yrkat att den överklagade domen skall upphävas, utom i den del parlamentet förpliktats att till honom betala ett skadestånd om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada, samt att domstolen själv skall avgöra tvisten genom att bifalla hans ursprungliga yrkanden. Klaganden har även yrkat att motparten skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanserna.
- 24 Parlamentet har yrkat att domstolen skall ogilla överklagandet och förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.
- 25 Klaganden gör till stöd för överklagandet gällande att förstainstansrätten för det första har åsidosatt skyldigheten att motivera domar, som bland annat innebär att de åberopade motiveringarna skall vara lagenliga, det vill säga tillräckliga, relevanta, inte bygga på felaktig rättstillämpning eller felaktig bedömning av fakta och inte vara motsägelsefulla. Han hävdar vidare att förstainstansrätten har åsidosatt artikel 73 i tjänsteföreskrifterna och artikel 3 i försäkringsreglerna. Slutligen åberopar han de allmänna rättsprinciper som är tillämpliga i gemenskapsrätten, nämligen principerna om rättssäkerhet, god tro, skydd för berättigade förväntningar, omsorgsplikt, rimliga tidsfrister och principen att förvaltningsbeslut skall vara grundade på lagenliga motiv, det vill säga motiv som är relevanta och inte bygger på felaktig rättstillämpning eller felaktig bedömning av fakta.

Återkallelsen av tillsättningsmyndighetens beslut av den 24 januari 1991

26 Det framgår av punkt 52 i den överklagade domen att förstainstansrätten ansett att parlamentet genom det ifrågasatta beslutet av den 18 april 1991 återkallat beslutet av den 24 januari 1991 om erkännande av yrkessjukdom efter två månader och tjugofem dagar, det vill säga inom en tremånadersfrist.

27 Förstainstansrätten fann att en sådan tidsfrist med hänsyn till omständigheterna i målet inte kunde anses oskäligen, med beaktande av att det var ostridigt att klaganden förvarnats av parlamentet mellan den 1 och den 13 mars 1991 — efter det att det försäkringsbolag som skulle utge ersättning för yrkessjukdom hade framfört invändningar — om att det förelåg svårigheter att verkställa beslutet, eftersom det var tveksamt om det var lagenligt. Klaganden hade således enligt förstainstansrätten inte rätt när han hävdade att beslutet hade återkallats inom en orimlig tidsfrist (punkt 53).

28 Vad avser klagandens berättigade förväntningar på att det återkallade beslutet var lagenligt anmärkte förstainstansrätten att det inte hade ifrågasatts att parlamentet, efter det att beslutet av den 24 januari 1991 antogs och under de två första veckorna i mars 1991, det vill säga inom en och en halv månad, hade informerat klaganden om att beslutet om ersättning enligt artikel 73 i tjänsteföreskrifterna inte kunde verkställas, eftersom det eventuellt var rättsstridigt (punkt 61).

29 Förstainstansrätten förklarade att "även om sökanden den 24 januari 1991 när det återkallade beslutet fattades fortfarande kunde hysa tilltro till dess lagenlighet och göra anspråk på att det skulle bestå, hade dessa förväntningar därefter undergrävs mycket snabbt, så att sökanden, vid den tidpunkt när parlamentet återkallade beslutet, inte längre hade skäl att hysa berättigade förväntningar om dess lagenlighet" (punkt 61).

- 30 Förstainstansrätten förkastade följaktligen, i punkt 62 i den överklagade domen, klagandens påstående om att hans berättigade förväntningar på att det återkallade beslutet av den 24 januari 1991 var lagenligt hade åsidosatts.
- 31 I det aktuella överklagandet klandrar klaganden förstainstansrätten bland annat för att den förkastat påståendet att hans berättigade förväntningar på att det återkallade beslutet av den 24 januari 1991 var lagenligt hade åsidosatts och hävdar att förstainstansrätten med orätt ansett att den återkallelse som skedde genom beslutet av den 18 april 1991 ägt rum inom en för honom rimlig tidsfrist.
- 32 Parlamentet anser att dessa grunder saknar rättsligt stöd och att de följaktligen skall förkastas. Parlamentet åberopar domstolens rättspraxis för att i första hand göra gällande att administrationens misstag i fråga om vilken regel som är tillämplig aldrig kan ge upphov till berättigade förväntningar (dom av den 11 december 1980 i mål 1252/79, Lucchini mot kommissionen, Rec. 1980, s. 3753; av den 11 maj 1983 i förenade målen 311/81 och 30/82, Klöckner-Werke mot kommissionen, Rec. 1983, s. 1549, och av den 6 februari 1986 i mål 162/84, Vlachou mot revisionsrätten, Rec. 1986, s. 481).
- 33 För det andra anser parlamentet att förstainstansrätten med rätta har understrukt att parlamentet mycket snabbt, så snart det upptäckt sitt misstag, uppmärksammade klaganden på att det sedermera återkallade beslutet var osäkert, varför han aldrig hade rätt att hysa några berättigade förväntningar.
- 34 Parlamentet har för det tredje hävdad att domstolens rättspraxis erkänner principen att rättsstridiga rättsakter kan återkallas, åtminstone om det sker inom en rimlig tidsfrist, och att denna tidsfrist skall räknas från den dag då rättsakten antogs samt att domstolen redan har medgett att en återkallelse av beslut inom sex månader

efter det att de antogs har skett inom en rimlig tidsfrist (dom av den 12 juli 1957 i förenade målen 7/56 och 3/57, 4/57, 5/57, 6/57 och 7/57, Algera m. fl. mot Gemensamma församlingen, Rec. 1957, s. 81).

35 Det finns inledningsvis anledning att erinra om att ett gynnande förvaltningsbeslut endast kan återkallas om vissa mycket strikta villkor är uppfyllda (se dom av den 9 mars 1978 i mål 54/77, Herpels mot kommissionen, Rec. 1978, s. 585, punkt 38). Även om en gemenskapsinstitution, som konstaterar att den antagit en rättsstridig rättsakt, har rätt att återkalla den med retroaktiv verkan om det sker inom en rimlig tidsfrist, begränsas denna möjlighet enligt fast rättspraxis av nödvändigheten att respektera berättigade förväntningar hos den som gynnas av rättsakten och som kunnat hysa tilltro till att den var lagenlig (dom av den 3 mars 1982 i mål 14/81, Alpha Steel mot kommissionen, Rec. 1982, s. 749, punkt 10—12; av den 26 februari 1987 i mål 15/85, Consorzio Cooperative d'Abruzzo mot kommissionen, Rec. 1987, s. 1005, punkt 12—17; av den 20 juni 1991 i mål C-248/89, Cargill mot kommissionen, Rec. 1991, s. I-2987, punkt 20, och av den 20 juni 1991 i mål C-365/89, Cargill, Rec. 1991, s. I-3045, punkt 18).

36 Det framgår av punkt 61 i den överklagade domen att klaganden den 24 januari 1991, när det återkallade beslutet fattades, kunde hysa tilltro till dess lagenlighet och göra anspråk på att det skulle bestå. Det finns emellertid anledning att klargöra att den tidpunkt som utgör utgångspunkten för bedömningen av när berättigade förväntningar uppstår hos den person till vilken ett gynnande förvaltningsbeslut riktar sig är den dag då denne får del av rättsakten, och inte den dag då den antas eller återkallas.

37 I det aktuella fallet finns inget som tyder på att klaganden har framkallat beslutet av den 24 januari 1991 genom att lämna falska eller ofullständiga uppgifter (se i detta avseende dom av den 22 mars 1961 i förenade målen 42/59 och 49/59, Snupat mot Höga myndigheten, Rec. 1961, s. 99, och av den 12 juli 1962 i mål 14/61, Hoogovens mot Höga myndigheten, Rec. 1962, s. 485).

- 38 Härav följer att klaganden, när han efter delgivning fick kännedom om beslutet av den 24 januari 1991, kunde hysa tilltro till dess lagenlighet och göra anspråk på att det skulle bestå.
- 39 Det skall, för det första, understrykas att när någon väl har bibringats berättigade förväntningar på att gynnande förvaltningsbeslut är lagenliga kan dessa förväntningar inte senare undergrävas. Med beaktande av omständigheterna i det aktuella fallet finns det, för det andra, inget allmänintresse som går före mottagarens intresse av att en situation som han kunde anse vara säker skall bestå (se i detta avseende de ovan nämnda domarna *Snupat mot Höga myndigheten* och *Hoogovens mot Höga myndigheten*).
- 40 Förstainstansrätten gjorde sig således skyldig till en felaktig rättstillämpning när den i punkt 61 i den överklagade domen fann att, även om klaganden den 24 januari 1991, när det återkallade beslutet fattades, fortfarande kunde hysa tilltro till dess lagenlighet och göra anspråk på att det skulle bestå, dessa förväntningar därefter undergrävts mycket snabbt, så att klaganden, vid den tidpunkt då parlamentet återkallade beslutet, inte längre hade rätt att hysa berättigade förväntningar på dess lagenlighet.
- 41 Den överklagade domen skall följaktligen upphävas utom i den del parlamentet förpliktats att till klaganden betala ett skadestånd om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada, eftersom domen inte har överklagats i den delen. Det saknas anledning att pröva såväl huruvida förstainstansrätten oriktigt ansett att parlamen-

tet hade återkallat beslutet inom en rimlig tidsfrist som klagandens grunder i övrigt.

- 42 I enlighet med artikel 54 första stycket andra meningen i EG-stadgan för domstolen kan domstolen, om den upphäver förstainstansrättens beslut, slutgiltigt avgöra tvisten om målet är klart för avgörande. Domstolen anser att så är fallet.
- 43 Det är härvidlag tillräckligt att konstatera att återkallelsen av tillsättningsmyndighetens beslut av den 24 januari 1991, vilken skedde genom besluten av den 18 april 1991 och den 20 januari 1992, stod i strid med principen om skydd för berättigade förväntningar hos mottagaren av detta första beslut, varför dessa båda senare beslut skall ogiltigförklaras.

Yrkandena om ekonomisk ersättning

- 44 Klaganden har yrkat att parlamentet skall förpliktas att till honom utge ett belopp om 9 147 091 BFR, jämte dröjsmålsränta om 10 procent per år från och med den 24 januari 1991 till dess full betalning sker.
- 45 Då det rör sig om en tvist om ekonomisk ersättning där gemenskapsdomstolen, i enlighet med artikel 91.1 andra meningen i tjänsteföreskrifterna, har full prövningsrätt, skall dessa yrkanden bifallas. Vad avser yrkandet om dröjsmålsränta, som även det omfattas av domstolens fulla prövningsrätt (se bland annat förstainstansrättens dom av den 30 november 1993 i mål T-15/93, Vienne mot parlamentet, Rec. 1993, s. II-1327, punkt 42), skall detta bifallas och dröjsmålsräntan fastställas till 8 procent per år från och med den 24 januari 1991 till dess full betalning sker.

Rättegångskostnader

- 46 Enligt lydelsen av artikel 122 i rättegångsreglerna skall domstolen, när ett överklagande är grundat och domstolen själv slutligt avgör tvisten, besluta om rättegångskostnaderna. Enligt lydelsen av artikel 69.2, som är tillämplig vid överklaganden enligt artikel 118, skall tappande part ersätta rättegångskostnaderna, om så har yrkats. Då parlamentet är tappande part, skall parlamentet, förutom sina egna kostnader, förpliktas att ersätta samtliga kostnader som klaganden har bestritt, vad avser såväl förfarandet vid förstainstansrätten som förfarandet vid domstolen.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

följande dom:

- 1) Europeiska gemenskapernas förstainstansrätts dom av den 26 januari 1995 i förenade målen T-90/91 och T-62/92, de Compte mot parlamentet, upphävs, utom i den del parlamentet förpliktats att till klaganden betala ett skadestånd om 200 000 BFR som ersättning för ideell skada.
- 2) I mål T-90/91 upphävs beslutet av den 18 april 1991.
- 3) I mål T-62/92 upphävs beslutet av den 20 januari 1992.

- 4) Europaparlamentet skall till klaganden utge ett belopp om 9 147 091 BFR, jämte dröjsmålsränta om 8 procent per år från och med den 24 januari 1991 till dess full betalning sker.

- 5) Europaparlamentet skall ersätta samtliga rättegångskostnader i de två instanserna.

Mancini

Murray

Kakouris

Kapteyn

Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 17 april 1997.

R. Grass

G.F. Mancini

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen